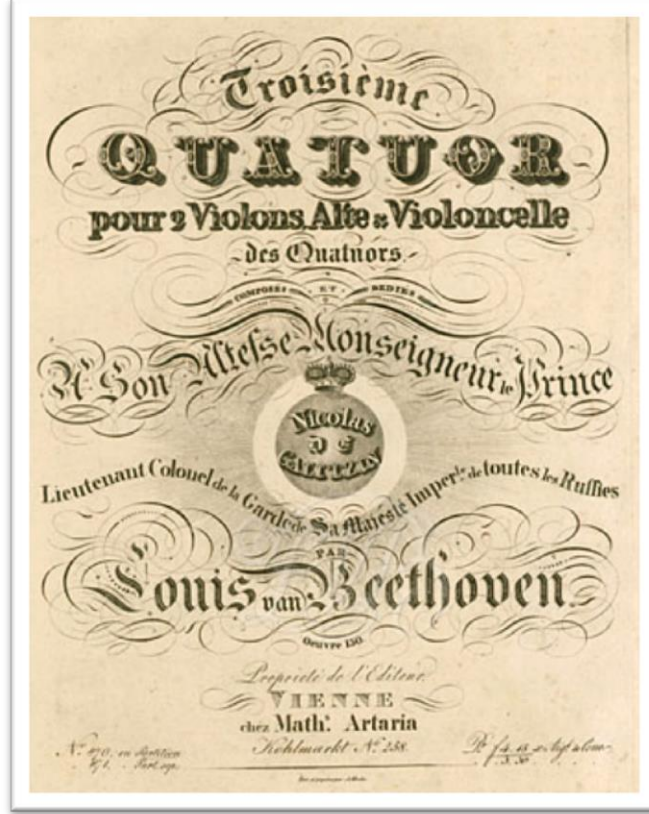

Yaylı Çalgılar Dörtlüsü Op.130'dan Cavatina

* Adagio molto espressivo

Beethoven'in 1824-1826 arasında yazdığı altı kuartet, onun son oda müziği eserleri olduğu kadar, yaşamının sonunda yatakta geçirdiği 1827 yılının 26 Mart'ına kadar, 10. Senfoni'sinin taslakları dışında son yaratılarıdır.

Ancak bu dörtlülerin yazılış tarihleri Opus numaralarını izlemez: (Beethoven Op.127 (1824), Op.132 (1825), Op.130 (Cavatine ve Büyük Füg'ü içeren eser, 1826), Op.135 ve Op.130 için yeni final (1826) sırasıyla bestelenmiştir. Op.130 Dörtlü'nün 5. bölümü olan Cavatina'dan sonra gelen ve final olan Büyük Füg'ü, zor ve uzun oluşu nedeniyle Artaria Yayınevi'nin isteği üzerine, bu eserden çıkartılmış ve onun yerine, gençlik eserlerini anımsatan, daha kolay bir final olan Rondo'yu yazmıştır.

İlk yazdığı üç kuarteti (Op.127, 132 ve 130) Prens Nikolaus Borissovitsch Galitzin'e (1794-1866) ithaf eden Beethoven'e daha önce, 1822'de, Petersburg'ta oturan bu Rus soylusundan öneri gelmiş ve 50 düka altını gönderilmişti. Ancak paranın kalanı, Beethoven'in türlü çabalarına karşın gönderilmedi. 10 ve 22 Kasım 1826 tarihli Harkof'tan yolladığı mektuplarda Prens Galitzin özür diliyor, mali durumunun kötülüğüne karşın, kalan 125 Düka altını, İran'daki savaş alanına hareketinden önce havale edeceğini bildiyordu. Ancak bu paranın gönderilmesi gerçekleşmemiş, Beethoven'in ölümünden sonra da yeğeni ve mirasçuları 1852'ye kadar, 25 yıl uğraşmışlardı.

Bu üç kuartetin sonuncusu Op.130 ise, ilk kez 21 Mart 1826'da Schuppanzigh Dörtlüsü

tarafından yorumlanmış, finaldeki füğün kolay anlaşılabilmesi ve uzunluğu nedeniyle dinleyicilerin beğenisini kazanamamış; daha sonra birçok besteci, hatta Tchaikovsky bile hoşnutsuzluğunu belirtmişti. Beethoven "Lieb-quartet" (Sevgili dördlü" adını verdiği bu eserin ilk yorumunu, belki de sağlığı nedeniyle izlemeye gelmemiş, yakındaki bir tavernada beklemişti. Yakın arkadaşı ve kuartetin ikinci kemancısı Karl Holz konserden sonra koşarak ona gitmiş ve halkın beğenisini iletmış; ikinci ve dördüncü bölümlerin tekrarını istediklerini anlatmıştı. Beethoven bununla pek ilgilenmemiş, asıl son bölüme verilen tepkiyi sormuş. Beethoven yüksek sesle düşünmüş gibi: "Tabii, bunlar hoş olanlar! Ama niye Füg değil!" (Beethoven sonradan bu Füg'ü Op.133 olarak yayınlamıştır: Büyük Füg) Bir an durduktan sonra da ilave etmiş: "Demek ki eserimi dinlemeye yine öküzler, eşekler gelmiş."

Altı bölümden oluşan Op.130 Dördlü'nün 5. bölümü olan Cavatina ise sonradan pek çok düzenlemelerle geniş kitlelere ulaşabilmiş, ün kazanmıştır. Beethoven'ın yüreğinden Tanrı'ya ya da kadere karşı- barış ve mutluluk için yükselen bir yakarış duası olarak tanımlanan 66 mezürlük bölüm bu kısa sürede, belki de diğer bestecilerin yüzlerce mezürle belirtmeye çalıştıkları uzun senfonik Adagio'lardan daha etkili olmuştur.

Cavatina, çekingen bir başlangıçtan, sakin tınıdaki son skoruna kadar "sonu olmayan bir ezgi" havasındadır. Beethoven kemancı Karl Holz'a şunları açıklar: "Şimdiye kadar yazdığım hiçbir müzik benim üzerimde bu kadar etkili olamamıştır. Onu tekrar hissetmem bile her zaman gözyaşlarıma neden oluyor." Ağır ve çok ifadeyi (Adagio molto espressivo) tempoda, 3/4'lük ölçüde ve Mi bemol Majör tonalitede, yarım sesle (sotto voce) başlayan

Cavatina'da soylu ve içten tema hemen sunulur. Bu ezginin bütünlüğünden önce çaresizlikle arayan ve bunu dini tesellide bulan bir anlam oluşur. Yaylı çalgıların çok hafif (pianissimo) staccato tekrarında iç sıkıntılı (Beethoven'ın Almanca "beklemt" olarak tanımladığı) bölmede, yarı tutulmuş gözyaşları ve iç çekişin notalarla belirtilmesinin en ilginç örneğini verdiği öne sürülür. Ünlü Fransız tarihçi ve devlet adamı Edouard Herriot, Beethoven adlı kitabında Cavatina'yı şöyle canlandırmaktadır : "Hıçkırıklar konseri, her zaman olduğu gibi ölçülü; fakat sürüklenen bir yakınma, kırık hamleler zinciri, ışığa uzanan iç sıkıntısı içindeki bir adamın çabası, uçarken yaralanan büyük bir kuşun yerdeki çırpınışları." (Süre 6')

Guameri Quartet: Beethoven Op. 130 Mvt. V. Cavatina

<http://www.youtube.com/watch?v=oO1ianfHOyk>

Beethoven: String Quartet No.13 op.130 V. Cavatina Quartetto Italiano

<http://www.youtube.com/watch?v=Qm50t3A6leE>

QUARTETT
für 2 Violinen, Bratsche und Violoncell
L. VAN BEETHOVEN.
Dem Fürsten Nicolas von Galizin gewidmet.
Op. 130.
Quartett N. 13.
Adagio ma non troppo.
Violino I.
Violino II.
Viola.
Violoncello.
All. vivo.
Original-Druck: C. Neufville, Leipzig. B. 43.

Kazım ÇAPACI